



МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

(Міненерговугілля України)

01601, м.Київ, вул. Хрещатик, 30, тел.: 206-38-44, 206-38-45, ф.: 531-36-92

E-mail: kanc@mev.gov.ua, Код ЄДРПОУ 37471933

№ _____

На № _____

від _____

**Народному депутату України
Чорновол Т. М.**

Шановна Тетяно Миколаївно!

Міністерство енергетики та вугільної промисловості України (далі – Міністерство, Міненерговугілля) на виконання доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана від 29.09.2017 № 36140/1/1-17 розглянуло лист Голови Верховної Ради України А. Парубія від 08.09.2017 № 11/10-7 до депутатського запиту Т. Чорновол від 05.09.2017 № 051720/09-01, та з урахуванням інформації, наданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП), Міністерством фінансів України та Міністерством економічного розвитку та торгівлі України, в межах компетенції повідомляє наступне.

Абзацом 2 частини 1 статті 37 Закону України «Про ринок природного газу» (далі-Закон), який відповідно до частини 1 Прикінцевих та перехідних положень введено в дію з 01.10.2015 року встановлено, що газорозподільні системи, власником яких є держава, не можуть знаходитися в користуванні оператора газорозподільної системи на праві господарського відання, крім випадків належності такого оператора до суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Оскільки Законами України «Про оренду державного та комунального майна» і «Про трубопровідний транспорт» забороняється передача в оренду газорозподільних систем, власником яких є держава, або їх складових та з метою правової можливості реалізації зазначеного вище положення Закону, народними депутатами України та Кабінетом Міністрів України розроблено ряд законопроектів, зокрема № 2423а від 21.07.2015 року проект Закону України «Про особливості передачі в оренду об'єктів газорозподільних систем, що перебувають у державній чи комунальній власності», № 3325 від 15.10.2015 року проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення умов функціонування ринку природного газу», № 4263 від 18.03.2016 року проект Закону України «Про особливості передачі в оренду присланих газорозподільних мереж з контрольною часткою державної та/чи комунальної власності», № 4503 від 21.04.2016 року проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення умов функціонування ринку природного газу», №

Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
№НД/1-31-2888 від 31.10.2017



207429

5558 від 20.12.2016 року проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо забезпечення використання газорозподільних систем)», № 5558-1 від 23.12.2016 року проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей передачі в оренду газорозподільних систем, власником яких є держава, або їх складових».

Вказані проекти Законів України визначали механізми для припинення безоплатного використання господарськими товариствами з газопостачання та газифікації приватної форми власності (облгазами) державного майна газорозподільних систем на праві господарського відання та мали на меті врегулювання проблемних питань використання газорозподільних систем, шляхом визначення правових засад передачі останніх в користування (оренду).

Вважаємо за необхідне зазначити про те, що Міненерговугілля приймало участь в засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки та попередньому розгляді вказаних законопроектів, зокрема до проектів Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо забезпечення використання газорозподільних систем)» № 5558 від 20.12.2016 року та Закону України «Про особливості передачі в оренду приєднаних газорозподільних мереж з контрольною часткою державної та/чи комунальної власності» № 4263 від 18.03.2016 року висловлювалась позиція щодо їх підтримання.

Міністерством забезпечувалась участь під час проведення Комітетом Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки круглих столів на тему «Щодо умов передачі газорозподільних систем, що перебувають у державній власності, у користування операторам газорозподільних систем».

Зазначаємо про те, що за ініціативою Міністерства внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2012 року № 770 «Деякі питання використання державного майна для забезпечення розподілу природного газу» шляхом прийняття Кабінетом Міністрів України постанови «Про скасування пунктів 1 і 3 постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2012 р. № 770 та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 р. № 747» від 30 вересня 2015 року № 796.

Оскільки зазначене вище правове регулювання питання використання газорозподільних систем шляхом внесення змін до деяких законів України не відбулось, з метою підвищення ефективного використання державного майна, призначеного для розподілу природного газу, забезпечення балансу інтересів держави та операторів газорозподільних систем, Кабінетом Міністрів України прийнято постанову «Про забезпечення ефективного використання газорозподільних систем або їх складових» від 21 лютого 2017 року № 95 (далі - Постанова), яку розроблено відповідно до абзацу другого частини першої статті 37 Закону України «Про ринок природного газу», статті 5, пункту 16 частини першої статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» і статті 179 Господарського кодексу України.

Прийняття за таких умов 21.02.2017 Кабінетом Міністрів України Постанови було спрямоване на правове врегулювання умов використання державного майна складових газорозподільних систем щодо припинення їх використання на умовах господарського відання.

Так, на виконання вимог Постанови наразі між Міністерством та операторами газорозподільних систем укладено 34 Додаткові угоди до Договорів про надання Міністерством енергетики та вугільної промисловості України господарським товариствам із газопостачання та газифікації на праві господарського відання державного майна, яке використовується для забезпечення розподілу природного газу про внесення змін до останніх шляхом викладення їх у редакції примірного договору експлуатації газорозподільних систем або їх складових, затвердженого Постановою № 95, та 2 Договори експлуатації газорозподільних систем (з ПАТ «Маріупольгаз» та ПАТ «Одесагаз»), крім ПАТ «Луганськгаз», з яким триває переговорний процес.

Також операторами газорозподільних систем (далі – Оператор ГРМ) на виконання вимог пункту 5 Постанови разом з Міністерством та Фондом державного майна України проводиться інвентаризація газорозподільних систем, які обліковуються на балансі операторів газорозподільних систем. За результатами її проведення, узгодження її матеріалів будуть сформовані оновлені переліки державного майна, що надається Операторам ГРМ в експлуатацію.

При цьому ряд Операторів ГРМ у відповідях на пропозицію укласти відповідні договори та додаткові угоди повертали їх підписаними з власного боку, але з протоколами розбіжностей, в яких, зокрема, були викладені пропозиції, щодо корегування окремих умов договорів та додаткових угод щодо оплати за експлуатацію газорозподільних систем або їх складових, що належать державі, за умови включення її до структури тарифу на розподіл природного газу.

Необхідно зазначити, що згідно з Законом України «Про ринок природного газу» Оператор ГРМ провадить діяльність з розподілу природного газу на підставі ліцензії, що видається Регулятором – НКРЕКП. Господарська діяльність на ринку природного газу, пов'язана з його розподілом, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його розподілом, затверджуються Регулятором після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Відповідно до статті 9 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензіат зобов'язаний виконувати вимоги ліцензійних умов відповідного виду господарської діяльності.

Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затвердженими постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201, встановлені вимоги Операторам ГРМ до провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, зокрема, передбачена вимога використовувати кошти, отримані за рахунок надання послуг розподілу природного газу, передбачені структурою тарифу (річної планованої тарифної виручки) у визначеному розмірі та за цільовим призначенням.

Крім того, відповідно до Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та постанови КМУ від 11.07.2002 № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» об'єкти газорозподільних систем (далі – ГРМ) відносяться до об'єктів підвищеної небезпеки, які повинні експлуатуватися спеціалізованими підприємствами на підставі ліцензій, дозволів, наявності підготовленого персоналу та виробничої бази.

При цьому введення для Операторів ГРМ додаткових систематичних платежів, які не мають джерела компенсації:

- по-перше, призведе до того, що Оператори ГРМ повинні будуть здійснювати перехресне субсидіювання таких платежів з інших складових тарифу розподілу природного газу, чим будуть порушувати вимоги ліцензійних умов з розподілу природного газу, Законів України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та «Про ринок природного газу»;

- по-друге, є ризик зменшення фінансування робіт структурних одиниць Оператора ГРМ, що здійснюють технічне обслуговування та забезпечують надійну та безаварійну експлуатацію ГРМ, зокрема і державних.

Враховуючи зазначене, питання забезпечення надійності експлуатації газорозподільних систем, як об'єктів підвищеної небезпеки, є принциповим та пріоритетним для Міненерговугілля. Впровадження плати за експлуатацію складових державного майна газорозподільних систем не повинно порушувати умови їх безпечної експлуатації в частині інвестування коштів на обслуговування, ремонт та відновлення зазначеного майна. Запорукою зазначеного є неухильне виконання ліцензійних вимог господарської діяльності з розподілу природного газу.

З огляду на вищезазначене, Міністерством підписано вищезазначені протоколи розбіжностей по тим Операторам ГРМ, які їх надіслали.

Так, згідно з положеннями пункту 15 договорів експлуатації газорозподільних систем або їх складових в редакції підписаних протоколів розбіжностей Оператор ГРМ щороку здійснює відрахування плати за надане за цим договором право експлуатації майна, що належить державі та обліковується на балансі оператора, у розмірі 10 (десяти) відсотків його залишкової балансової вартості, з урахуванням умов, визначених абзацом третім цього пункту.

Плата за експлуатацію майна сплачується оператором до державного бюджету протягом року рівними частинами щокварталу до 25 числа наступного місяця шляхом перерахування коштів на рахунок у Казначействі.

Передбачені цим пунктом відрахування здійснюються за умови включення таких платежів до структури тарифу на розподіл природного газу та в обсязі, встановленому тарифом.

Оператор протягом 30 днів з моменту підписання цього договору зобов'язаний звернутися до НКРЕКП з відповідною заявою про включення плати за право експлуатації державних газорозподільних систем або їх складових до структури тарифу на розподіл природного газу.

При цьому згідно з інформацією, що надходить від Операторів ГРМ, останні виконали власний обов'язок щодо звернення до НКРЕКП з відповідною заявою про включення плати за право експлуатації державних газорозподільних систем або їх складових до структури тарифу на розподіл природного газу. Зазначена інформація також підтверджується НКРЕКП, проте на сьогодні в структурі витрат діючих тарифів на розподіл природного газу відсутні витрати, пов'язані з відрахуванням плати за надане в експлуатацію майно, що належить державі (відповідно до договору про експлуатацію газорозподільних систем або їх складових).

Крім того, згідно з наданою НКРЕКП інформацією, НКРЕКП підтримує необхідність врегулювання питання використання газорозподільних мереж, що належать державі, основними принципами якого, зокрема, мають бути:

- дотримання технічних норм та стандартів безпеки та забезпечення безаварійної та безперебійної роботи газорозподільних систем, зокрема шляхом передбачення достатнього рівня коштів для поточного ремонту, поліпшення,

модернізації, модифікації, добудови, дообладнання, реконструкції газорозподільних систем, що належать державі тощо;

- визначення джерел фінансування витрат на проведення інвентаризації, незалежної оцінки та паспортизації об'єктів;

- забезпечення відшкодування витрат Операторів ГРМ, пов'язаних із відрахуванням плати за надане в експлуатацію майно, що належить державі, або орендної плати в разі набрання чинності законом щодо зняття заборони на передачу газорозподільних систем в оренду, передбачивши зазначені кошти в структурі тарифів газорозподільних підприємств.

НКРЕКП також зазначила, що на сьогодні, здійснення оплати вартості послуг оператора газотранспортної системи та оператора газорозподільної системи споживачем, як плати за потужність, передбачено Законом України «Про ринок природного газу» (далі – Закон).

Крім того:

- підпунктом б пункту 33 розділу Е «Політика в енергетичному секторі» Меморандуму про економічну і фінансову політику (Лист про наміри від 01 вересня 2016 року № 14168/0/2-16 до Міжнародного валютного фонду) зазначено, зокрема, що з метою сприяння повній лібералізації газових тарифів ми вноситимемо подальші зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 758 від 01 жовтня 2015 року з тим, щоб відокремити тарифи на транспортування і розподіл газу від вартості газу як товару.

- пунктом 23 та 24 розділу Е «Політика в енергетичному секторі» Меморандуму про економічну і фінансову політику від 02 березня 2017 року, зазначено, зокрема, що для забезпечення повної лібералізації тарифів на газ будуть внесені подальші зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 758 та застосовані тарифи на розподіл газу на основі потужності, що дозволить перенести деяку частину вартості на літні місяці.

З набуттям чинності Закону НКРЕКП послідовно розробляє та впроваджує нормативно-правові акти, необхідні для повного функціонування ринку природного газу, його ефективності, безпеки та прозорості взаємовідносин для всіх його учасників.

Протягом 2015-2017 років НКРЕКП розробляла, погоджувала, проводила відкриті обговорення та консультації, зокрема, щодо методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу.

Так, 25 лютого 2016 року постановою НКРЕКП № 236 було затверджено Методику визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу (далі Методика), відповідно до якої тарифи на послуги розподілу природного газу для газорозподільних підприємств, розраховуються на основі присьманої потужності об'єктів споживачів.

28 березня 2017 року відповідно до Закону та Методики на відкритому засіданні НКРЕКП було прийнято рішення про встановлення тарифів на послуги розподілу природного газу для газорозподільних підприємств, розрахованих на основі присьманої потужності (постанови НКРЕКП від 28.03.2017 №№ 349 – 392).

Після встановлення вищезазначених тарифів, розрахованих на основі присьманої потужності до НКРЕКП одночасно звернулися народні депутати України, Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман та Президент України Петро Порошенко щодо призупинення дії рішень Комісії зі встановлення тарифів на послуги розподілу природного газу.

Тому на відкритому засіданні 10.04.2017 прийнято рішення НКРЕКП щодо скасування попередніх рішень про встановлення тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу як плати за потужність.

Таким чином, на цей час діють тарифи на послуги розподілу природного газу на рівні, які були визначені з 01.01.2017, встановлені постановами НКРЕКП від 15.12.2016 № 2259, 2263, 2278-2320 та розраховані на підставі Методики розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації, затвердженої постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 04.09.2002 № 983 (далі – стара методика), яка з 01.04.2017 втратила чинність відповідно до постанови НКРЕКП від 25.02.2016 № 237 (із змінами).

Як вже було зазначено вище, діючі тарифи на послуги розподілу природного газу, розраховані на основі старої методики, не містять в структурі витрат, пов'язаних із відрахуванням плати за надане в експлуатацію майно, що належить державі (відповідно до договору про експлуатацію газорозподільних систем або їх складових).

Отже, єдиним можливим рішенням щодо встановлення тарифів, яке на сьогодні відповідає Закону та яке буде враховувати плату за надане в експлуатацію майно, що належить державі, є встановлення тарифів на послуги розподілу природного газу як плати за потужність відповідно до діючої Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу, затвердженої постановою НКРЕКП від 25.02.2016 № 236.

Підсумовуючи інформацію, отриману від НКРЕКП, питання запровадження оплати вартості послуг оператора газорозподільної системи споживачем (тарифів на послуги розподілу природного газу), як плати за потужність з урахуванням витрат, пов'язаних із відрахуванням плати за надане в експлуатацію майно, що належить державі, на сьогодні знаходиться на етапі публічного обговорення та підготовки до схвалення проекту змін до нормативно-правових актів.

У додаток до вищевикладеного НКРЕКП також зазначила, що відповідно до частини першої статті 16 Закону про НКРЕКП проекти рішень НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), затвердження інвестиційних програм, якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів), затвердження інвестиційних програм надані НКРЕКП законом, підлягають відкритому обговоренню.

З огляду на викладене вище необхідно наголосити, що Міністерство діяло в межах чинного законодавства України та вживало і продовжує вживати усіх необхідних заходів для отримання плати від Операторів ГРМ за експлуатацію державних газорозподільних систем або їх складових.

З повагою
Міністр

І. Насалик